

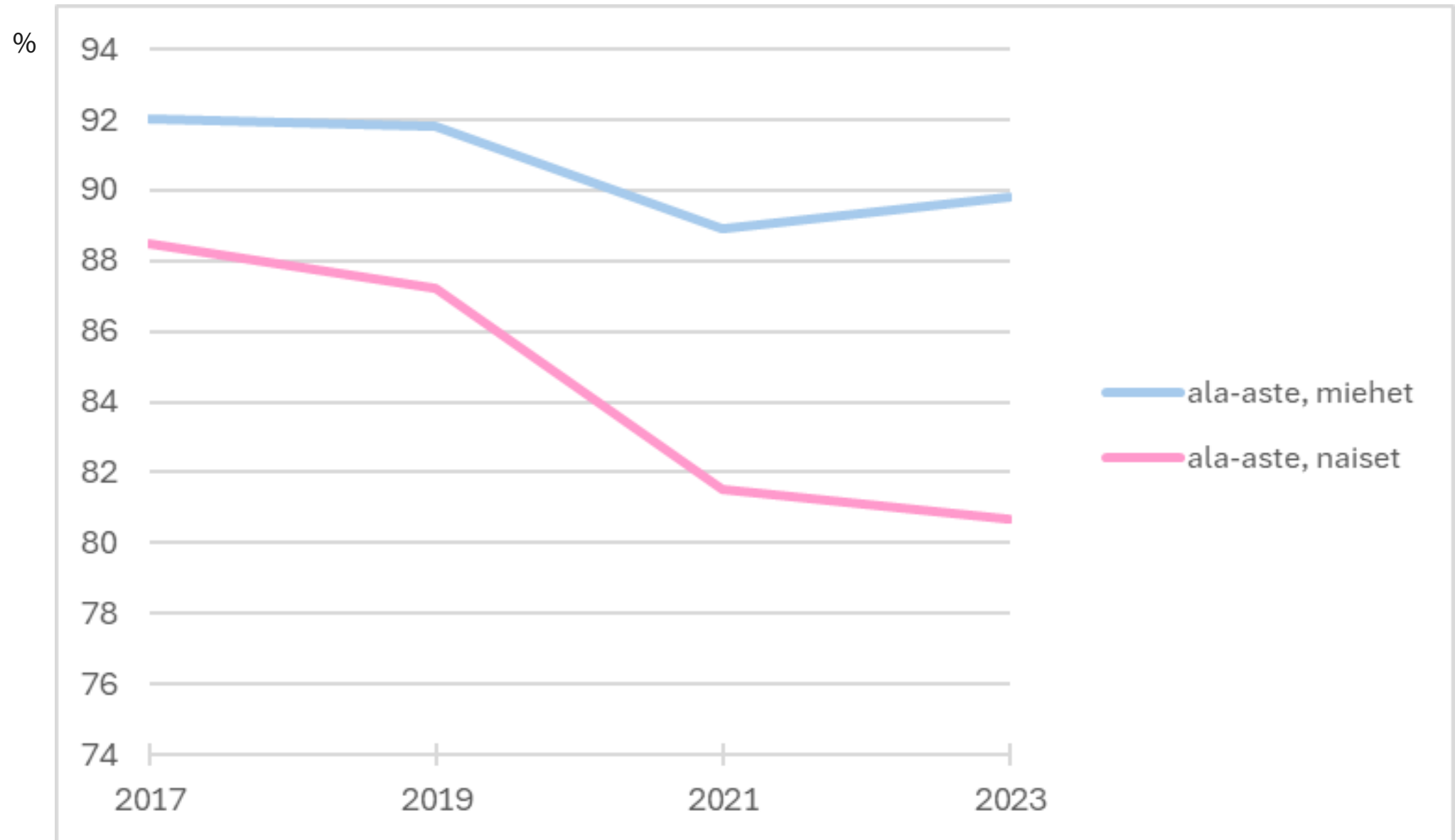
Väestön mielenterveys, ja miksi toimia tarvitaan?

Timo Partonen
tutkimusprofessori

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos
24.4.2025

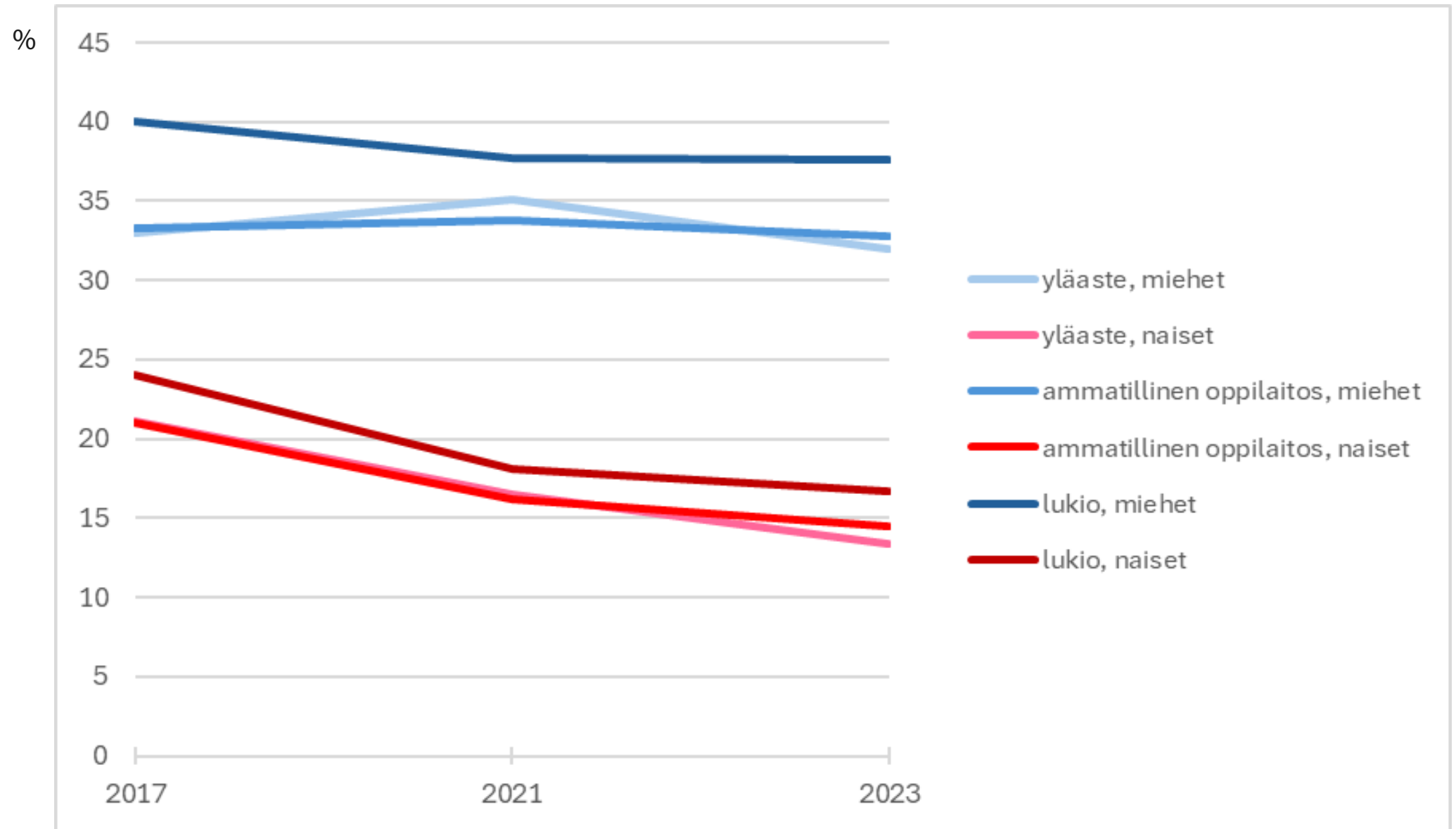
Elämänsä tyytyväisten osuus

Lähde: Sotkanet

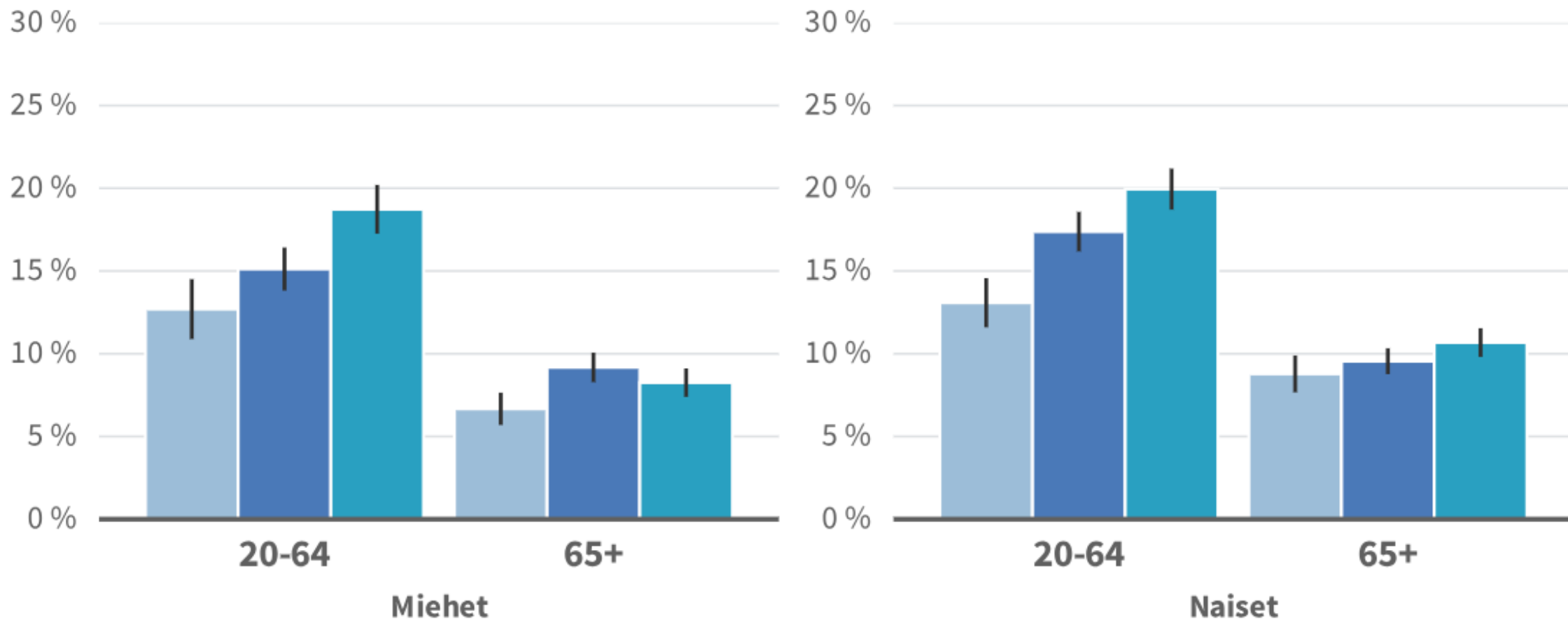
Vahvaa mielen hyvinvointia kokevien osuus

Lähde: Sotkanet

Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus

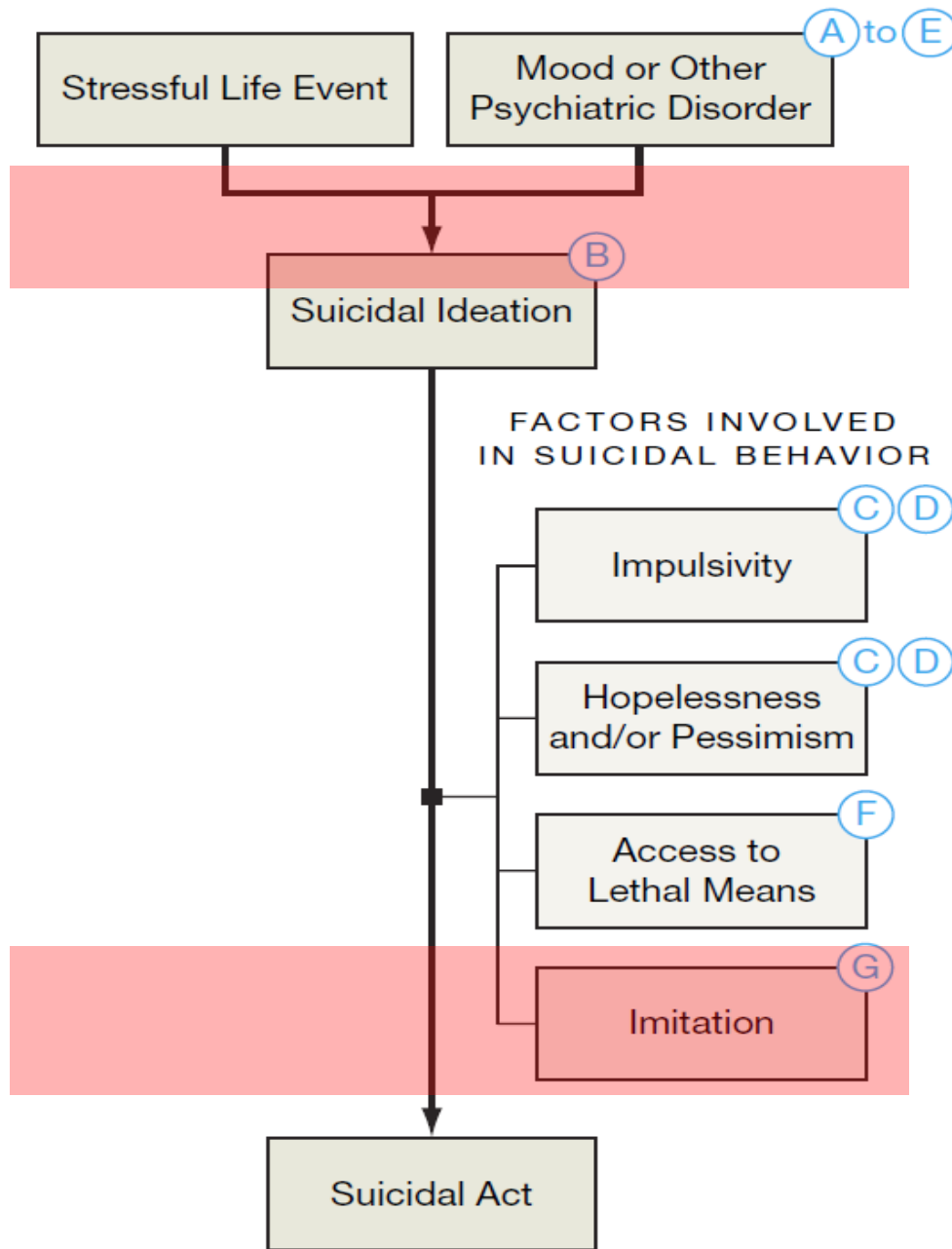

Vuosi 2018 2020 2022

Lähde: THL, Terve Suomi -tutkimus 2022–23 ja FinSote 2017–20 Tulokset ikävakioitu

SUICIDAL BEHAVIOR

PREVENTION INTERVENTIONS

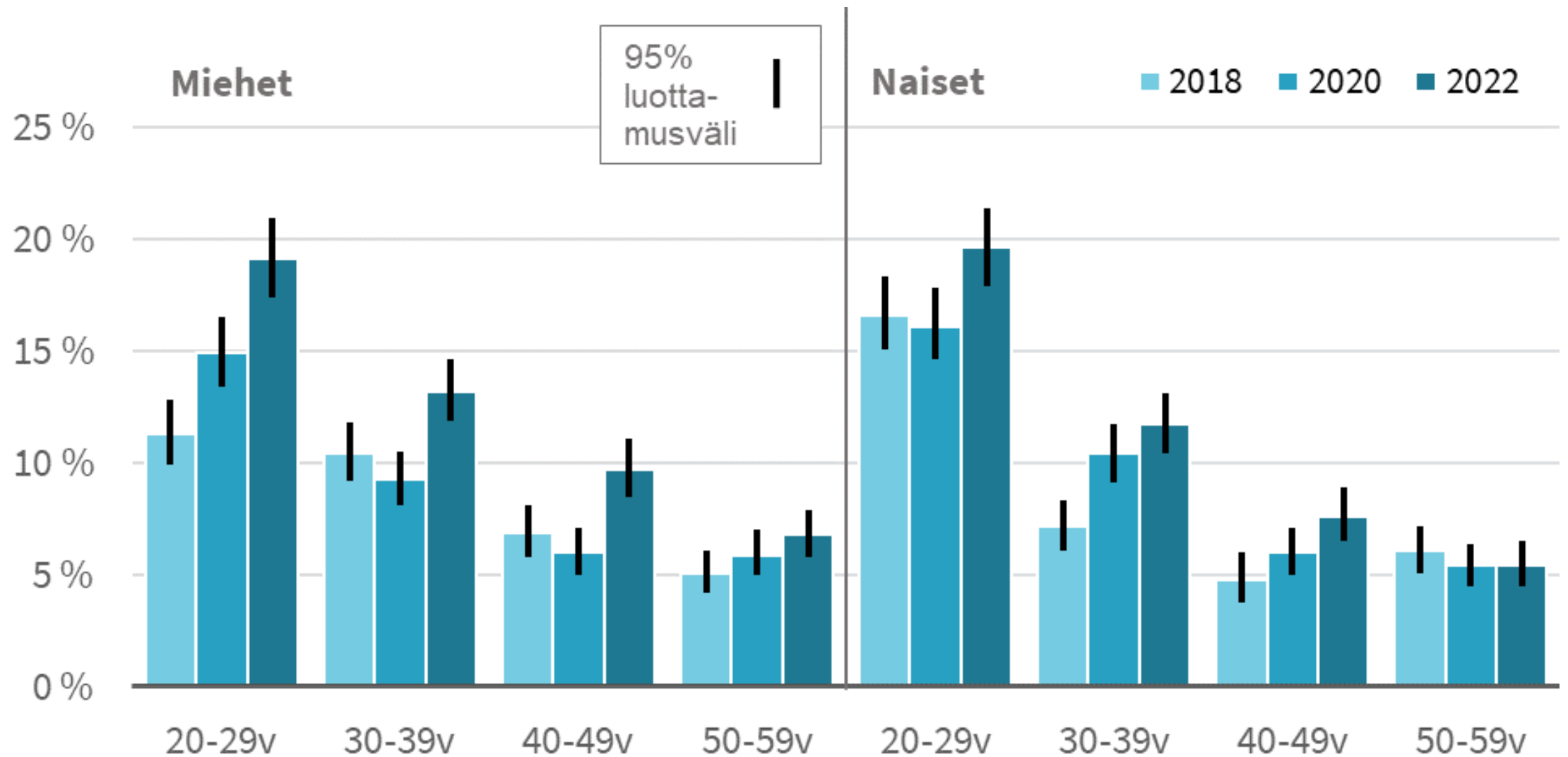
- (A) Education and Awareness Programs
Primary Care Physicians
General Public
Community or Organizational Gatekeepers
- (B) Screening for Individuals at High Risk

Treatment

- (C) Pharmacotherapy
Antidepressants, Including Selective Serotonin Reuptake Inhibitors
Antipsychotics
- (D) Psychotherapy
Alcoholism Programs
Cognitive Behavioral Therapy
- (E) Follow-up Care for Suicide Attempts
- (F) Restriction of Access to Lethal Means
- (G) Media Reporting Guidelines for Suicide

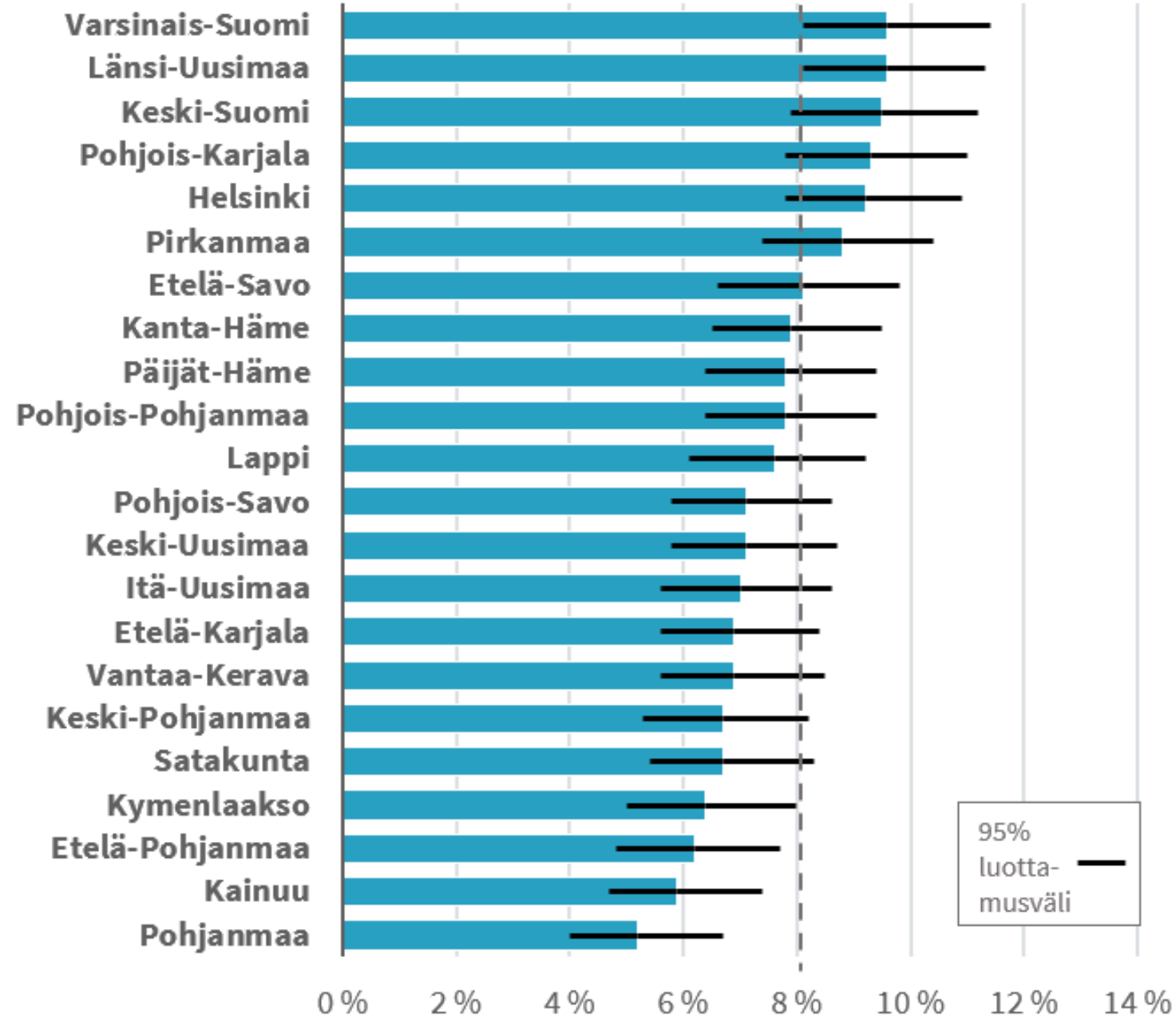

Itsemurha-ajatuksia edeltäneen vuoden aikana

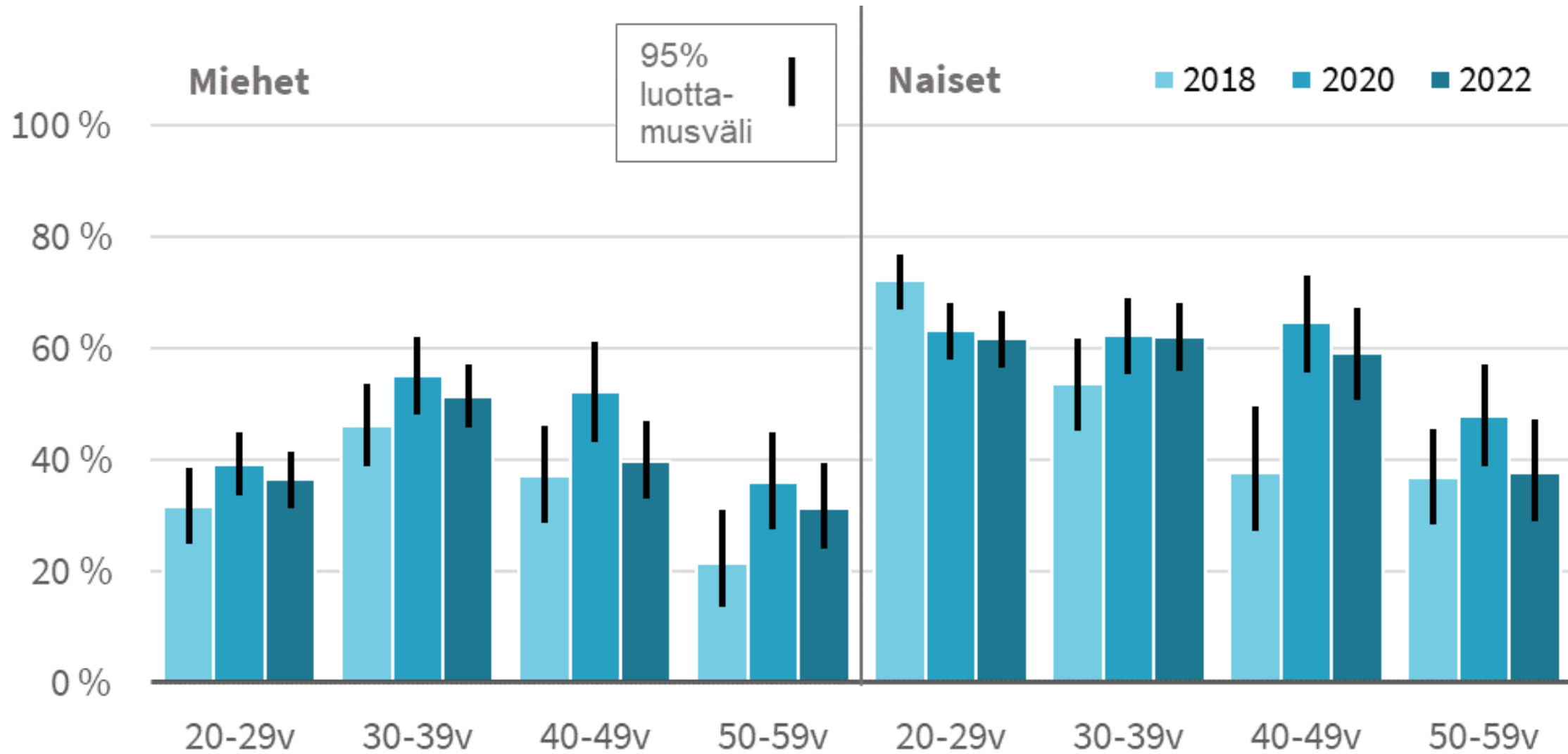

Lähde: FinSote 2017-2018, FinSote 2020, Terve Suomi 2022 ennakkotieto, THL

Koko maa: 8 %

Itsemurha-ajatuksia ilmoittaneiden mielenterveyspalvelujen käyttö

Lähde: FinSote 2017-2018, FinSote 2020, Terve Suomi 2022 ennakkotieto, THL

Ikääntyneiden itsetuhoisuus tunnistetaan harvoin perusterveydenhuollossa

Ikääntyneiden itsemurhakuolemia edeltäneet hoitokäynnit Suomessa vuosina 2016–2021

TAUSTA. Suomessa vuosina 2016–2021 itsemurhakuolemien lukumäärä suureni iäkkäiden osalta. Tämä antoi aiheen selvittää hyvinvointialueittain 65 vuotta täyttäneiden itsemurhakuolemaan liittyviä tekijöitä. **AINEISTO JA MENETELMÄT.** Analysoimme vuosien 2016–2021 itsemurhakuolemista THL:n oikeuslääkintäyksikön tietojärjestelmästä kuolemaan myötävaikuttaneet sairaudet ja hoitoilmoitusrekisteristä viimeisen hoitokäynnin ajankohdan käyntisyynen sekä näistä sukupuolen ja hyvinvointialueen mukaan ilmevät erot 65 vuotta täyttäneiden osalta verrattuna heitä nuorempiin.

TULOKSET. Itsemurhakuolemaansa edeltäneen kuukauden aikana 65 vuotta täyttäneet olivat asuinpaikastaan riippumatta käyttäneet terveyspalveluita mielenterveyssyistä tilastollisesti merkitsevästi harvemmin mutta muista syistä useammin kuin heitä nuoremmat. Naiset olivat käyttäneet terveyspalveluja miehiä useammin. Terveystenhuollon hoitokontaktit viimeisen kuukauden aikana yleistyivät seuranta-aikana. Palvelujen käytössä todettiin merkitseviä eroja hyvinvointialueiden välillä.

PÄÄTELMÄT. Iäkkäiden hoitokäynnit mielenterveyssyistä ennen itsemurhakuolemaa olivat perusterveydenhuollossa harvinaisia. Iäkkäiden itsetuhoisuutta on seulottava nykyistä aktiivisemmin.

Itsemurhien ehkäisyhankkeet 2021–2023

Valtionavustusrahoitus itsemurhien ehkäisytyötä varten.

Itsemurhien ehkäisy

Mieli Suomen Mielenterveys ry,
Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri,
Meri-Lapin mielenterveys ry
ja Surunauha ry

Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä

Etelä-Savon sosiaali- ja
terveydenhuollon kunta-
yhtymä ja Keski-Suomen
sairaanhoitopiiri

Satakunnan
sairaanhoitopiiri
kuntayhtymä

Kaakkois-Suomen
sosiaalipsykiatrinen yhdistys
ja Kymenlaakson sosiaali- ja
terveyspalvelujen kuntayhtymä

thl

Lähde: THL 2020

Itsemurhien ehkäisy

Kansalliseen mielenterveysstrategiaan sisältyvän itsemurhien ehkäisyohjelman tarkoituksena on jatkaa ja parantaa itsemurhakuolemien estämiseksi toteutettavia toimenpiteitä.

Tämän lisäksi mielenterveyden eriarvoisuutta vähentävät ja mielenterveyttä edistävät toimet todennäköisesti myös ehkäisevät itsemurhakuolemia.

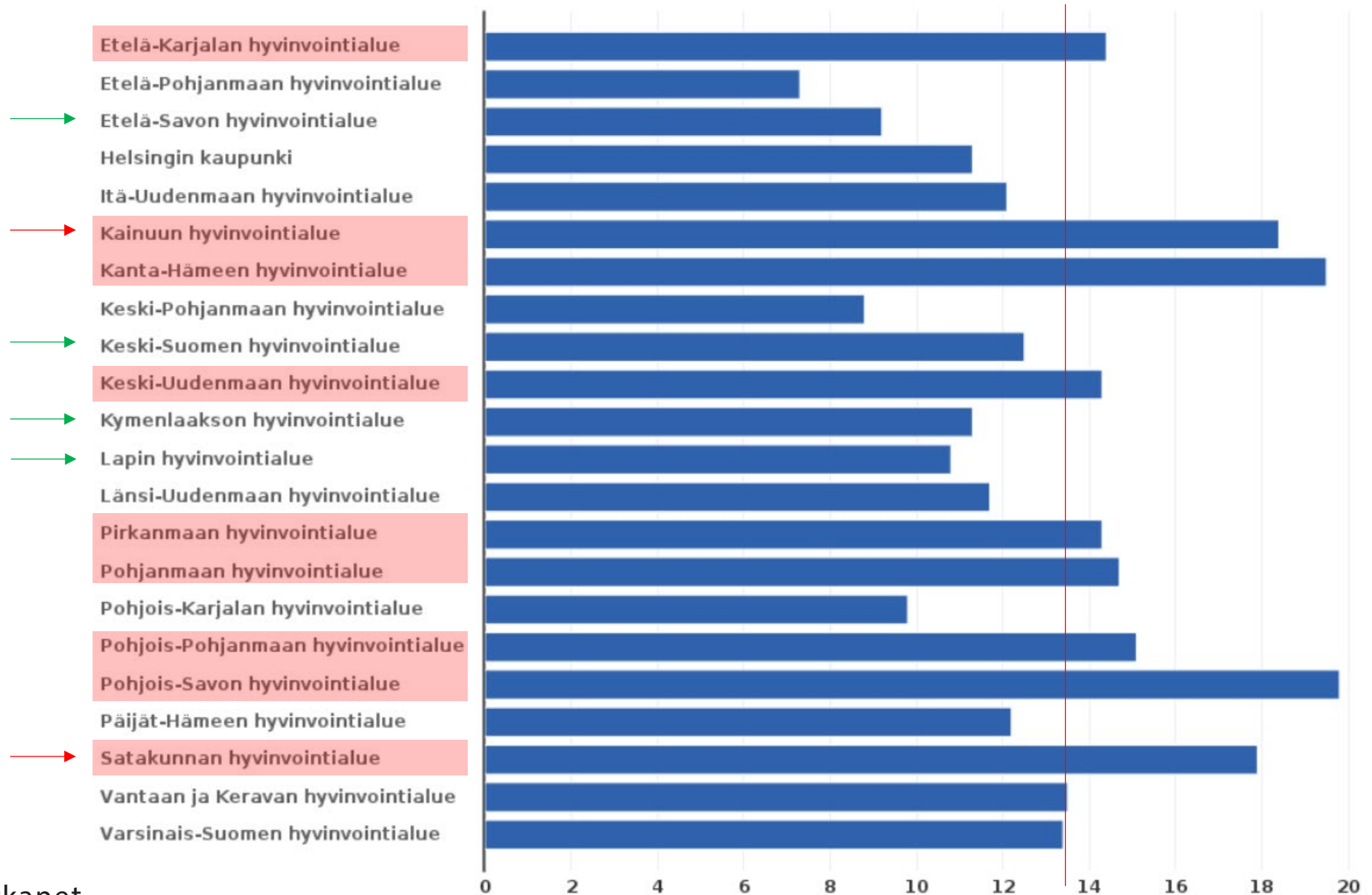

Table 6. Suicide mortality rates on average (with their 95% confidence intervals) by implementation of a development project for suicide prevention work in wellbeing services counties in Finland before the national Suicide Prevention Programme for 2016–2019 and for each year thereafter

	2016–2019	2020	2021	2022	2023
Development project	18.451 (16.249–20.654)	14.737 (12.325–17.149)	15.763 (9.369–22.157)	12.867 (9.203–16.531)	14.101 (10.647–17.555)
No development project	13.060 (11.855–14.264)	12.005 (10.480–13.530)	12.970 (11.064–14.876)	13.123 (11.451–14.794)	13.210 (11.812–14.608)

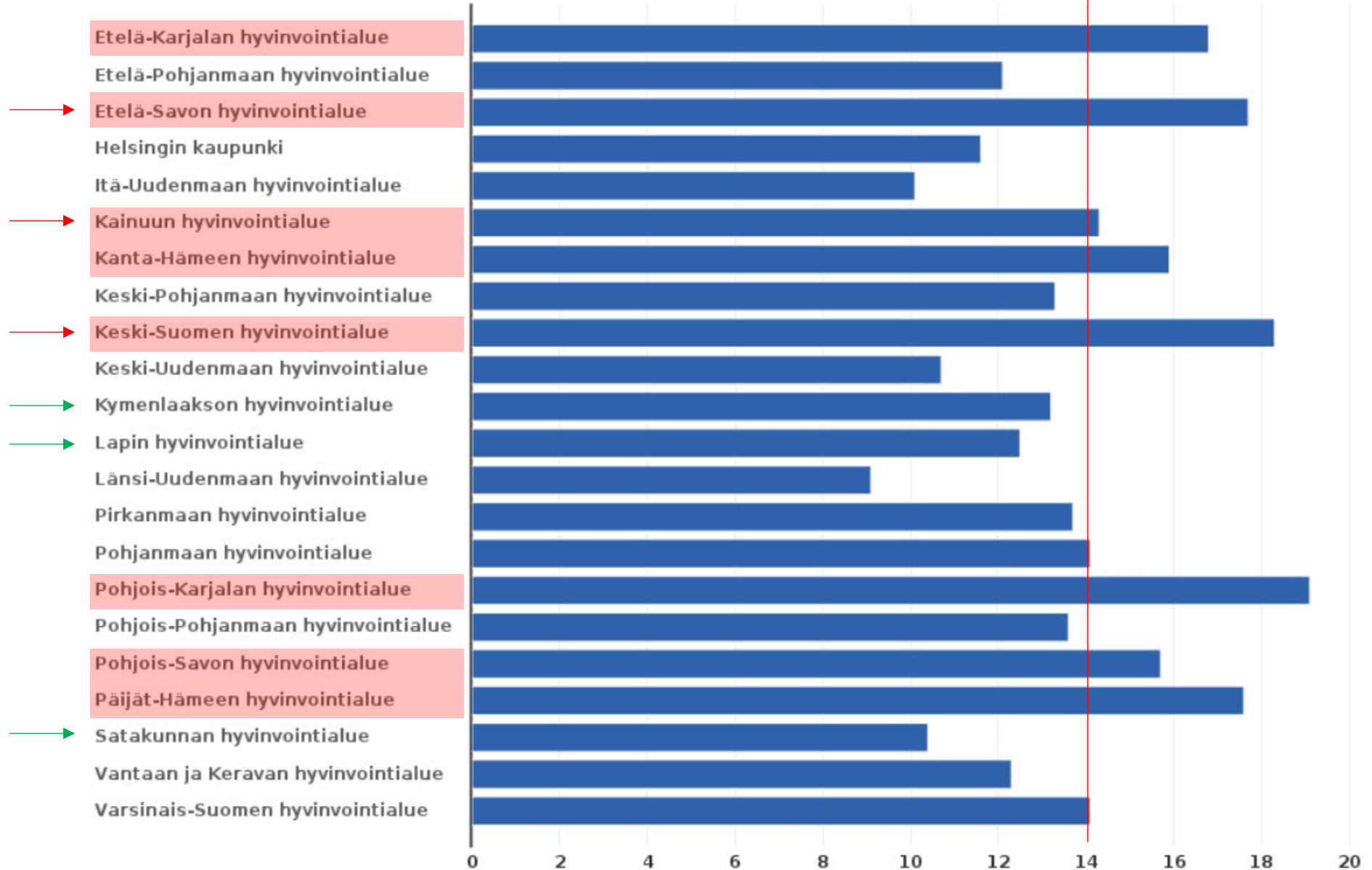

Itsemurhakuolleisuus vuonna 2022

Lähde: Sotkanet

Itsemurhakuolleisuus vuonna 2023

Lähde: Sotkanet

Julius Tikka

LL, oikeuslääkäri
THL, Turva,
Oikeuslääkintä

Antti Virtanen

LL, oikeuslääkäri
THL, Turva,
Oikeuslääkintä

Timo Partonen

psykiatrian dosentti,
tutkimusprofessori
THL, Sote, Edistävä
ja ehkäisevä työ,
Mielenterveys

Taustatietojen puute vaikeuttaa nuorten itsemurhakuolemien ehkäisyä

 TIEDE | RAPORTTI

Suom Lääkäril 2024;79:e41805.

Lähtökohdat Nuorten psyykinen kuormittuneisuus on Suomessa lisääntynyt. Tämä näkyy muun muassa koetun ahdistuneisuuden ja myrkytyksiin liittyvien päivystyskäyntien kasvuna. Nuorten itsemurhakuolemien määrä on viime vuosina pysynyt ennallaan.

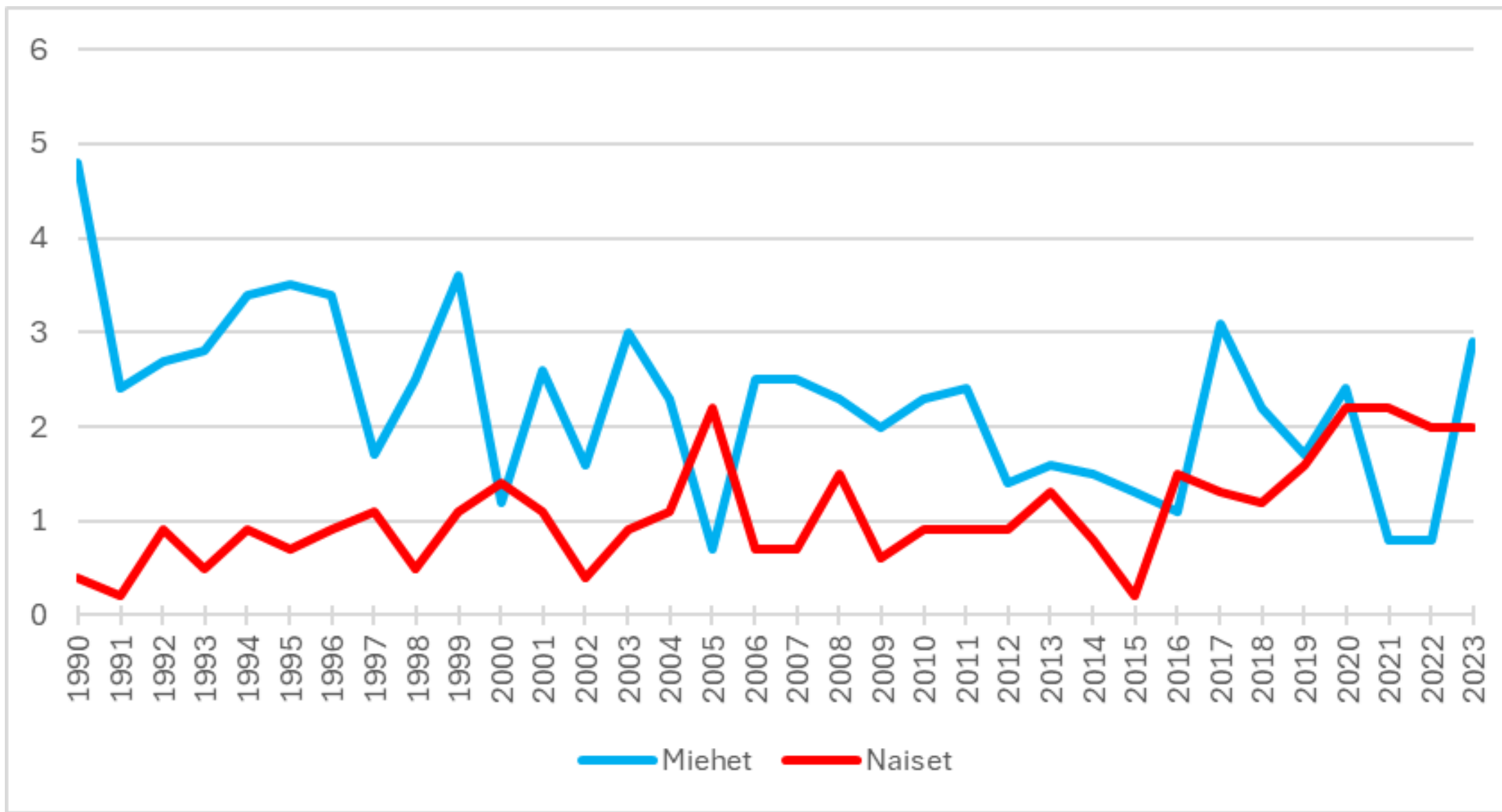
Menetelmät Tutkimusta varten analysoimme alle 25-vuotiaiden itsemurhat vuonna 2023 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Oikeuslääkinnän tietojärjestelmästä (Olt).

Tulokset Vuonna 2023 yhteensä 115 alle 25-vuotiasta kuoli itsemurhaan. Naisten kuolleisuus oli 6,5 ja miesten 9,2 laskettuna 100 000:ta alle 25-vuotiasta kohden. Mielenterveyshäiriö myötävaikutti kuolemaan 80 (69 %) tapauksessa. Kuolleista 52:lla (45 %) oli ajankohtainen hoitokontakti. Kuolleista 48 (42 %) oli koululaisia tai opiskelijoita, 16 (14 %) töissä ja 12 (10 %) työttömänä. Kiusaaminen ilmeni neljässä tapauksessa. Hirttäytyminen oli yleisin tekotapa, myrkytys toiseksi yleisin. Myrkytyskuolemissa korostuivat masennuslääkkeet, bentsodiatsepiinit ja opioidit.

Päätelmät Miehillä päihteet myötävaikuttivat kuolemaan naisia useammin, naisilla korostui masennus. Nuorten itsemurhakuolemien ehkäisemiseksi olisi elintärkeää ymmärtää nykyistä tarkemmin niiden taustatekijöitä ja ominaispiirteitä, koska rekisteritietojen kattavuus vaihtelee potilaskohtaisesti.

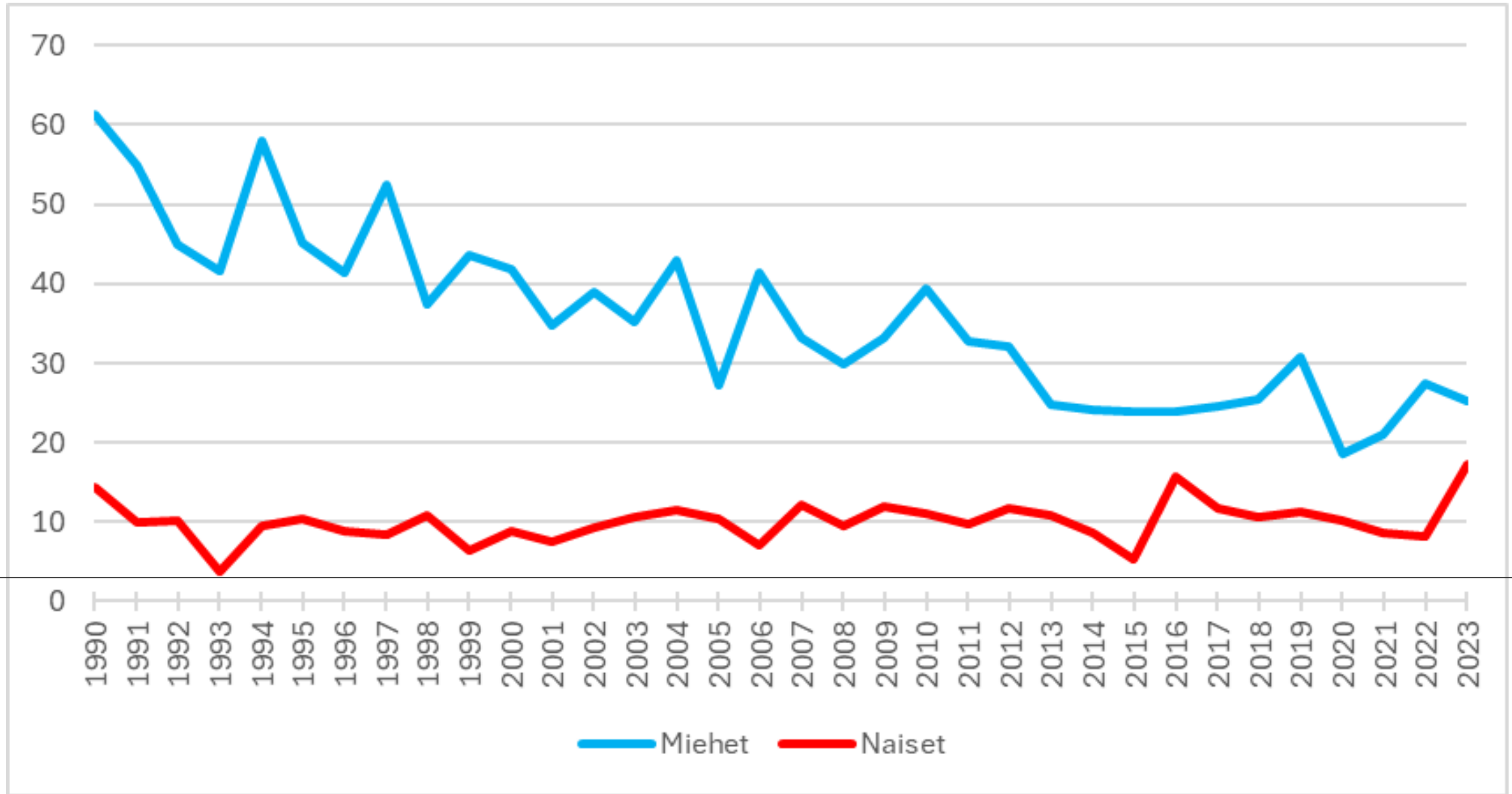

Alle 18-vuotiaiden itsemurhakuolleisuus

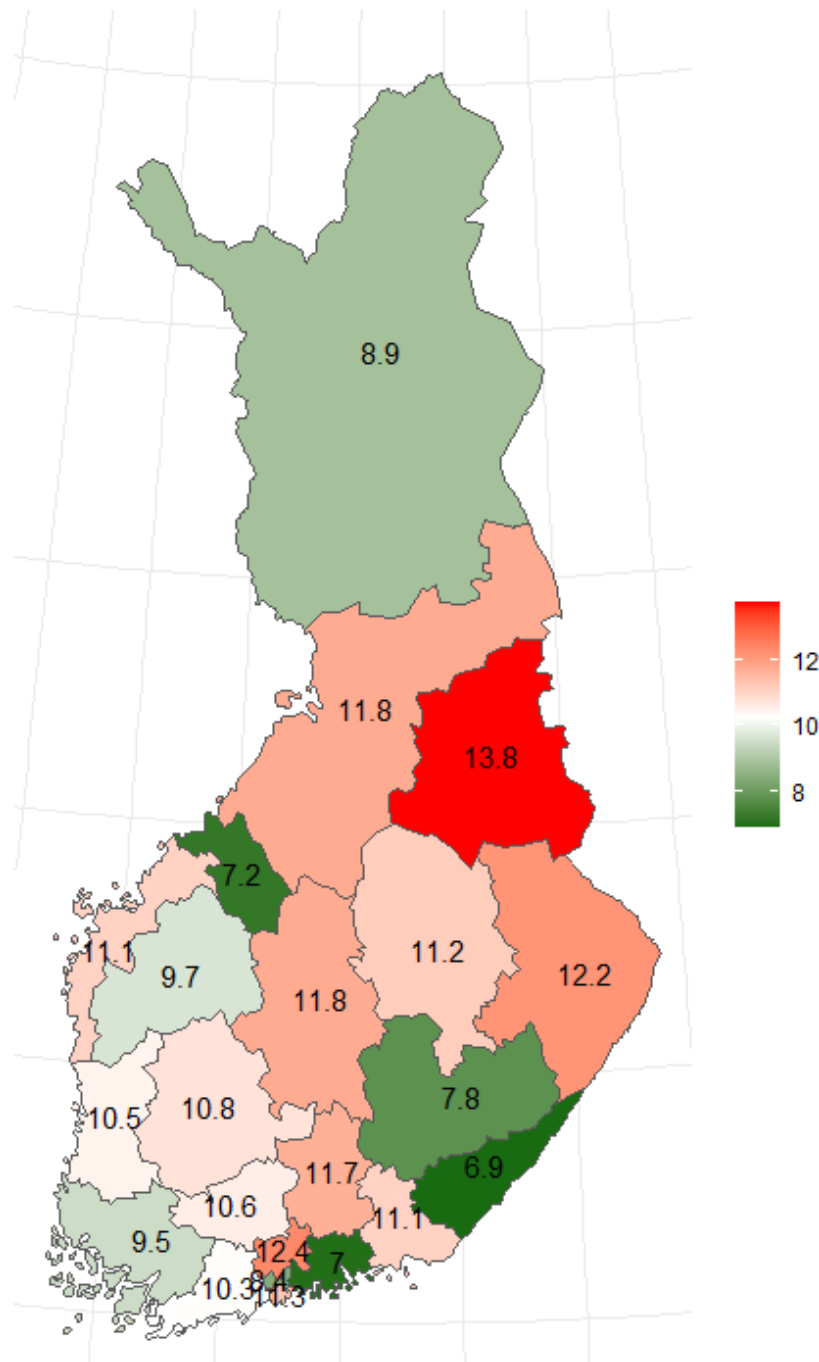
Lähde: Sotkanet

18–24- vuotiaiden itsemurhakuolleisuus

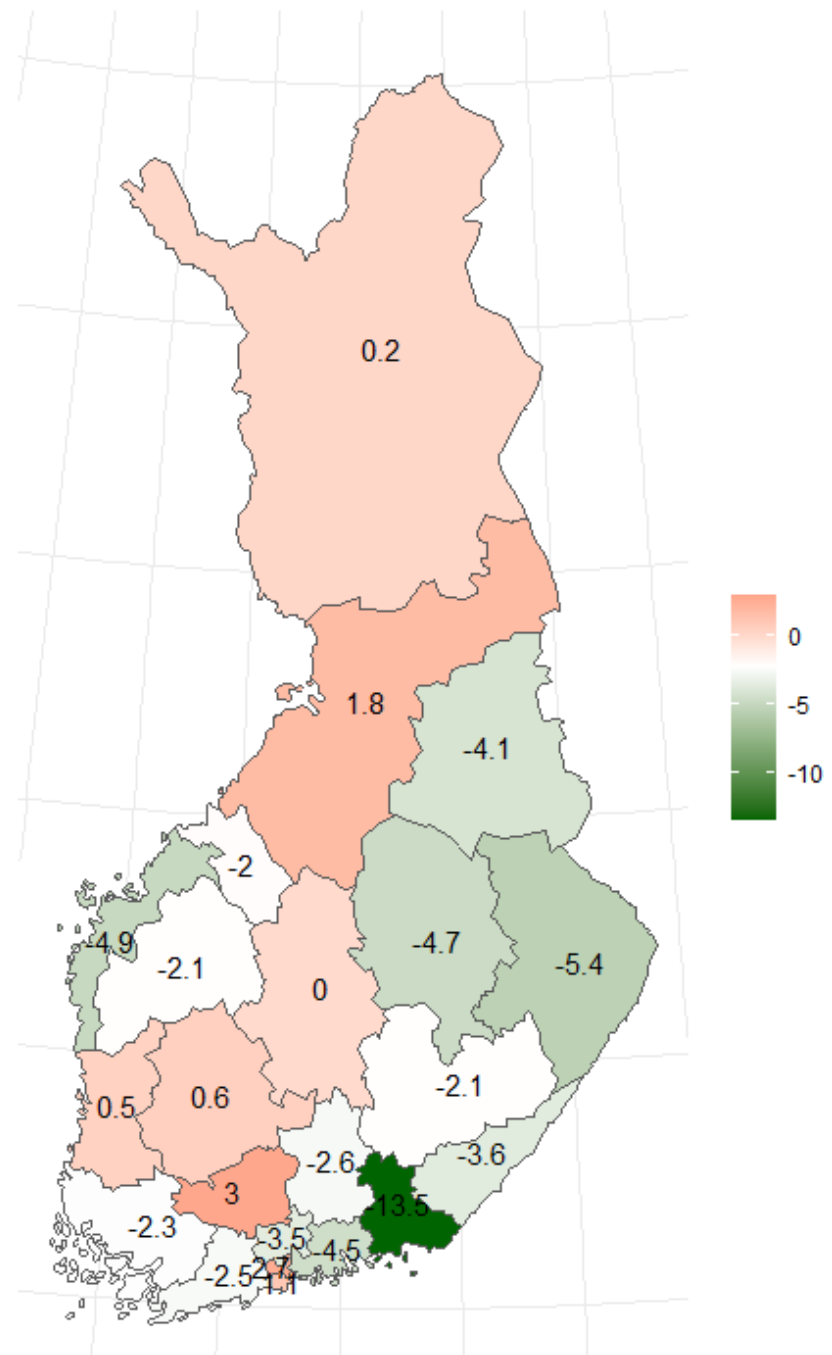

Lähde: Sotkanet

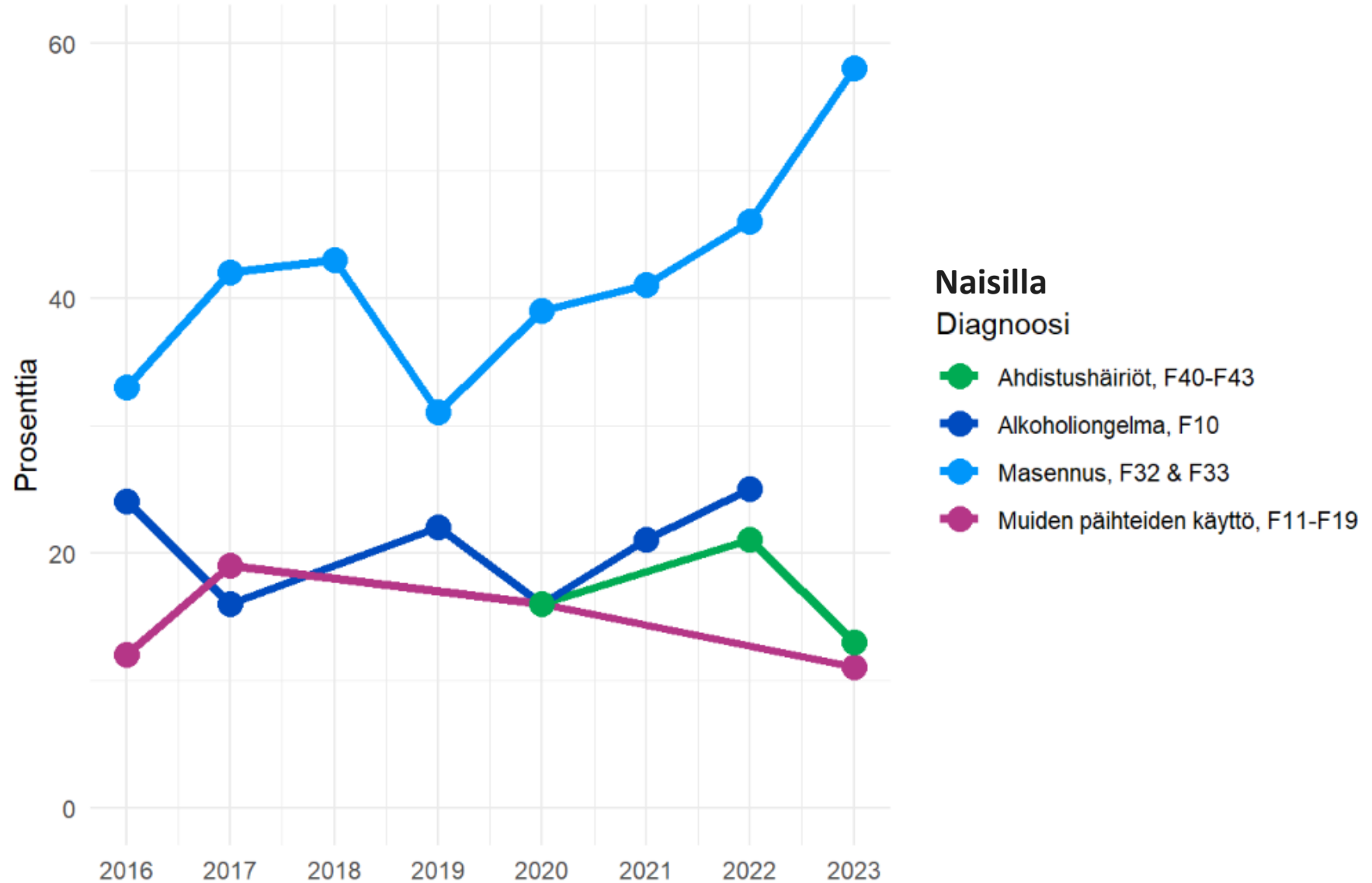
A) Itsemurhia hyvinvointialueilla per 100 000 nuorta

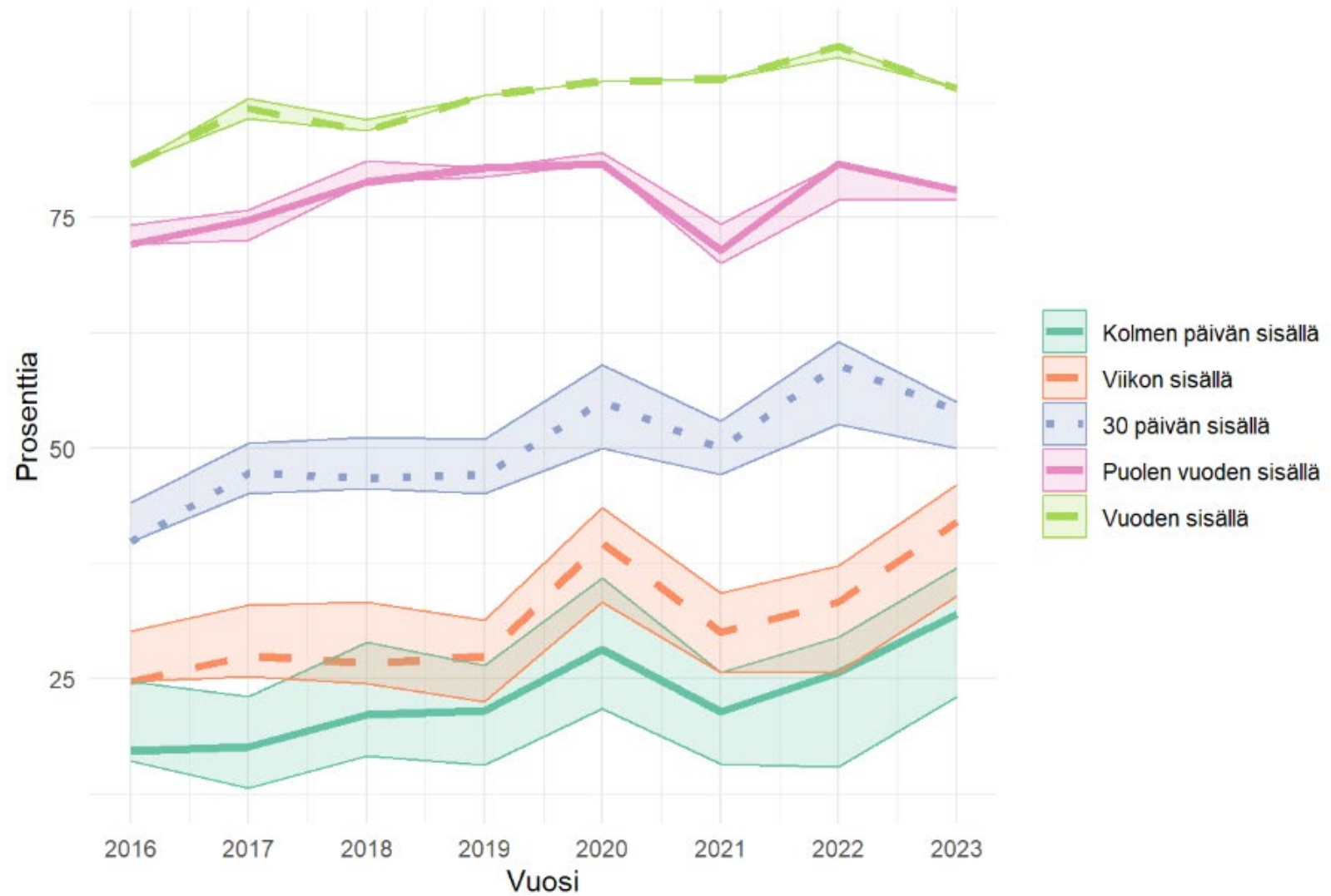
B) Erotus vuosilta 2016-2019 ja 2020-2023

Myötävaikuttavat syyt

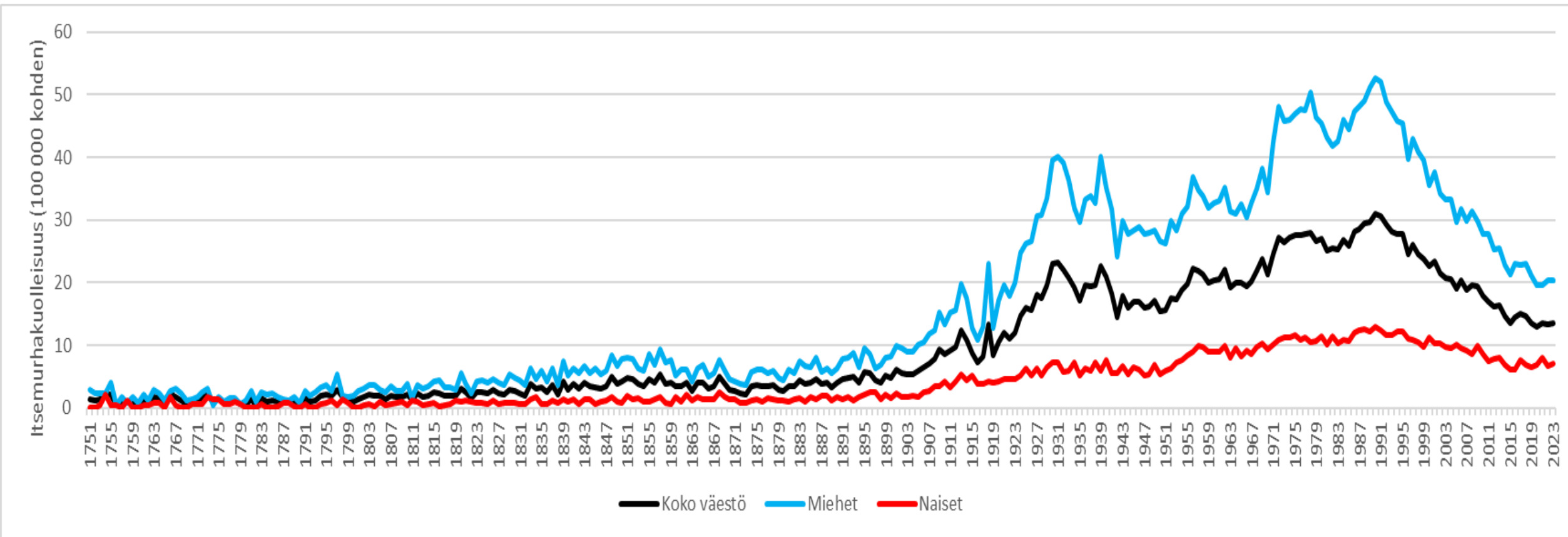
Hoitohistoria

Kuva 3: Mikä tapansa kontakti terveydenhuoltoon

Itsemurhakuolleisuus Suomessa 1751–2023

Lähde: Tilastokeskus

